

Fred i guds navn

Hanne Foighel taler med rabbiner Michael Melchior om de radikale israelske bosætteres jødedom

Den danskfødte rabbiner Michael Melchior, har i over tyve år beskæftiget sig med at opbygge en koalition for det han kalder en religiøs fred. Forsoning mellem muslimer og jøder i det hellige land - i guds navn, om man vil. Med intensivt fodarbejde har han skabt dialog mellem de mest ekstreme jødiske rabbinere og radikale islamiske lærde. Mænd af den slags, der i årevis har peget fingre af hinanden og hinandens religion med deres hellige bøger i hånden.

Arbejdet er i mange år foregået langt fra offentlighedens søgelys, men i november sidste år trådte nogen af disse radikale religiøse ledere frem sammen ved et møde i Spanien og opfordrede i al offentlighed til fred og forsoning. Centrale religiøse myndighedspersoner talte entydigt om at jøder og muslimer har samme gud og deler respekten for menneskeliv. Fra dem vil den religiøst baserede fred i teorien kunne sprede sig som ringe i vandet, Men det vil tage tid før budskabet når hver enkelt troende jøde og muslim i Mellemøsten.

De radikale bosættere

Når man ser og hører de religiøse israelske bosættere, som dem man møder i filmen the Settlers sidder man tilbage med en række spørgsmål: Hvordan er de nået frem til en religiøs jødisk tolkning, der lader dem udtrykke, at Vorherre har givet dem det land de bor på, uanset om andre ejer den?

Hvordan er den jødiske religion, der har givet verden så mange moralske og etiske levesætninger, blevet til den intolerante, amoralske og nogen gange racistiske religion disse bosættere bekender sig til ?

Hvordan er landet blevet mere vigtig end de grundlæggende religiøse læresætninger ?

Jeg har taget spørgsmålene med mig op på rabbiner Michael Melchior's kontor, der ligger på fjerde sal i en kontorbygning i industri kvarteret Talpiot i Jerusalem.

- Et af jødedommens vigtigste filosofiske værker er skrevet af Yehuda Halevi, for små tusind år siden. Det hedder Kuzari. Det er en diskussion mellem kongen af Kuzar-riket og en jøde, der forklarer han om jødisk filosofi og tænkning. På et tidspunkt stiller kongen sig skeptisk overfor,

om alle disse fine filosofiske og etiske tanker ville kunne holde stik, hvis jøderne en dag ville få politisk magt. Til det svarer jøden i al sandhed, at han ikke kan svare ærligt på om det ville kunne lade sig gøre.

- Det er jo i realiteten det, der skete her. I kølvandet på Seksdageskrigen, kom der en messiansk begejstring. De tanker som havde ligget til grund for både den sekulære zionisme og i den religiøse zionisme. Det at vi havde overlevet katastrofer og var vendt tilbage til det jødiske hjemland, til et land, der i hvertfald på mange måder fysisk lå brak, et sted, hvor intet andet folk havde etableret en stat. Det blev opfattet som en opfyldelse af de bibelske profetier.

- Det der skete med befrielsen af Jerusalem og Judæa og Samaria var på en måde et guddommeligt tegn - og derfor blev den messianske opfyldelse knyttet til landet og jorden og den militære sejr. Og så blev forpligtelsen til at bosætte landet knyttet til religionen og til Gud og Guds plads i det jødiske folks historie. De tanker kom både fra visse kabalistiske hassidim (ortodokse mystikere) og fra følgerne af Rav Kook (der er blevet kaldt bosætternes ideologiske fader). De så det som, at vi befinder os i et tog, der nu allerede er på vej fuld fart imod den messianske endestation. Og derfor kan vi ikke på vejen tage os af, hverken små eller store realpolitiske forstyrrelser. Om det er privat palæstinensisk jord eller andet kan vi ikke tage os af det, når vi er på den messianske mission.

- Især nogen af de kabalistiske ideer, der jo stammer fra en helt anden tid, havde klare racistiske undertoner. Og i visse ekstreme kredse er det blevet blandet sammen og kommer til udtryk som Kahanismen og Tag Mehir bevægelsen.

Hvorfor hører man ikke en klar religiøs stemme imod det ?

- Venstrefløj og sekularismen i Israel har ligesom taget patent på fred og menneskerettighederne osv. og det har betydet, at en del religiøse ledere har taget afstand fra eller har været tavse om de værdier. Og den stilhed har givet grønt lys til ekstremisterne.

- En del af grunden er, at det religiøse Israel ikke har skullet finde nogen løsninger, fordi de sekulære aldrig har givet os del i løsningen. Og det har givet grobund for tanker i retning af: ok, så bliver her apartheid, ok, hvad betyder det overhovedet for mig at EU ikke vil købe vin fra bosættelserne? Vi skal bare leve som vi altid har hjort. En slags ligegyldighed, fordi de religiøse i høj grad har været og har følt sig ekskluderet fra

den politiske proces.

Og det er ud af den situation, du er kommet frem til, at der er behov for en religiøs fred ?

- Vi har arbejdet på at opbygge en koalition af de meste ekstreme religiøse tænkere og lærere, der er centrale for henholdsvis jøder og muslimer i regionen. Vi samler ikke dem der kommer med et ønske om dialog, men dem der aldrig har kunnet forestille sig, at der var noget at tale med den anden side om.

- De mest ekstreme nationalreligiøse rabbinere og de ekstremistiske muslimske lærde møder i modparten - begge sider - mennesker, der har stærke følelser for landet, og stærke følelser for deres tro. Ingen af siderne vil give køb på så meget som et bogstav i Koranen eller Toraen.

- I mødet, det virkelige møde, hvor der foregår en ægte fredsdialog bliver deltagerne også eksponeret for andre tanker end de religiøse tanker. Tanker som demokrati og menneskerettigheder, ligestilling osv - og undervejs sker der ting. Det øjeblik du indser, at det ikke truer din identitet som religiøs, troende jøde eller muslim. At vi tværtimod kan have en stærkere jødisk identitet, hvis vi ændrer vægten, på hvad der er vigtigt i Toraen og guds frygtigheden en smule.

- Vi der arbejder for en religiøs fred mener faktisk, at vi kan intensivere guds frygtigheden. Ved at vælge en anden tolkning af religionen, ændre på hvor man lægger hovedvægten i den religiøse tænkning. Og vi tror på at også den vej kan være vejen til Messianske tider.

- Et væsentligt punkt er, at selvom der er tale om en koalition af religiøse tænkere og leder, og selvom vi bygger på troen på den fælles Gud, så skubber vi ikke de sekulære fra os.

- En religiøs fred efter vores model, er én vej til fred. Det er ikke en vej, der med sikkerhed kan bringe fred. Men det er absolut en mulighed, en tanke der er spændende at udvikle. Vi får hver dag henvendelser fra flere mennesker, der vil være med. Vi udvider hver dag koalition. Senest har vi fået ledende Hamastænkere med på den ene side og Israels overrabbinat med på den anden.

- Jeg synes, slutter Michael Melchior, at den religiøse fred har et enormt potentiale.